

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

ВИПУСК 35. ТОМ 8
ISSUE 35. VOLUME 8

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 6 від 22.04.2021 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. – Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. – Вип. 35. Том 8. – 280 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, психології.

Редакційна колегія:

Пантюк М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка), член-кореспондент (Міжнародна академія наук педагогічної освіти); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Бермес І.Л.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габлітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа); **Гриченко Г.З.** – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, заступник декана факультету народних інструментів (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомря І.М.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пагула М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантюк Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петречко О.М.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор з навчальної роботи (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України, академік (Міжнародна академія наук педагогічної освіти); **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України, академік (Міжнародна академія інформатизації); **Стецик Ю.О.** – доктор історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначікова Марія** – доктор наук (doc. CSc., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельвак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Устименко-Косоріч О.А.** – кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту культури і мистецтв (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»)

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), 016 – Спеціальна освіта).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (035 – Філологія) та у галузі культури і мистецтва (022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 – Хореографія, 025 – Музичне мистецтво, 026 – Сценічне мистецтво, 027 – Музеєзнавство, пам'яткознавство, 028 – Менеджмент соціокультурної діяльності).

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання
www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомря І.М.
Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2021
© Пантюк М.П., Душний А.І., Зимомря І.М., 2021

Наталія ШУЛЬЖУК,
orcid.org/000-0002-6177-3336
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри стилістики та культури української мови
Рівненського державного гуманітарного університету
(Рівне, Україна) n_shulzhuk@i.ua

ПРАГМАЛІНГВІСТИЧНІ ПАРАМЕТРИ МОВЧАННЯ ЯК ЗАСОБУ ДІАЛОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У статті проаналізоване мовчання як засіб діалогічної комунікації в контексті проблемного поля лінгвістичної прагматики. Зазначено, що антропоцентричний підхід до вивчення мовних одиниць сфокусував увагу дослідників на людині як творцеві мовленнєвої діяльності, у зв'язку з чим перспективу мовознавства нині пов'язують із галузями знань, проблемне поле яких зосереджене на пошуку того, як людина послуговується мовою і як у мовних одиницях відобразилася сама людина в усіх її проявах і потребах. З-поміж таких галузей автор виокремлює лінгвістичну прагматику, розвиток якої активізував порівняно новий напрям у мовознавстві – комунікативно-прагматичний, що зорієнтований на з'ясування потенційних можливостей мовних одиниць у процесі передачі комунікативно значущих смислів під час спілкування.

Автор зауважує, що, застосовуючи відповідні комунікативні стратегії і тактики, комуніканти реалізують свої наміри в діалозі, нові вектори досліджень якого також визначила проблематика лінгвістичної прагматики, спрямована на вивчення функцій одиниць мови в реальних комунікативних процесах. Із-поміж невербальних засобів вираження думки автор виокремив мовчання – комунікативну одиницю, що може містити інформацію про психічний та емоційний стан мовців, їх соціальний статус, про небажання відповідати, незнання відповіді та ін.

Автор акцентує на міждисциплінарному характері мовчання, проте цікавість мовознавців до цього феномена пов'язує передусім із тенденцією до дослідження мовних явищ через їх прагматичний потенціал в актах комунікації. Автор зауважує, що двобічна мовна комунікація з безпосереднім контактом призводить до асиметрії плану змісту і плану вираження у висловлюванні, імпліцитний зміст якого презентує і семантика мовчання – потужний афективний потенціал комунікації та її ефективна стратегія, зумовлена інтенціями адресанта.

Автор виокремлює й етносоціокультурну функцію мовчання, зумовлену певними нормами, культурними, етнічними та релігійними традиціями певного етносоціуму.

Перспективу подальших наукових пошуків автор пов'язує з вивченням мовчання в контексті еколінгвістики, тобто як засобу мовленнєвої толерантності, що визначає ефективну соціальну взаємодію, яка виключає мовленнєве насилля в будь-якому його прояві.

Ключові слова: мовчання, комунікація, діалог, лінгвістична прагматика, ситуація мовлення, комунікативний намір, адресант, адресат.

Natalia SHULZHUK,
orcid.org/000-0002-6177-3336
Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at Department of the Ukrainian Language Stylistics and Culture
Rivne State University of the Humanities
(Rivne, Ukraine) n_shulzhuk@i.ua

PRAGMATIC PARAMETERS OF SILENCE AS A MEANS OF COMMUNICATION

The article analyzes silence as a means of dialogue communication in the problematic field of linguistic pragmatics. It is specified that the anthropocentric approach to the language study has focused researchers on the human as the creator of speech activity, thereby the perspective of linguistics is associated with areas of knowledge whose problem field is concentrated on how people use language and how these language units reflect the person him/herself in all their manifestations and needs. Among such spheres the author defines linguistic pragmatics, the development of which has intensified a relatively new direction in linguistics – communicative-pragmatic, that allows us to determine the potential of language units in the process of transmitting communicatively significant meanings during communication.

The author emphasizes that using appropriate communicative strategies and tactics helps communicators achieve their intentions in dialogue; new research vectors of which have also been identified by issues of linguistic pragmatics, aimed at studying the functions of language units in present communicative processes. Among the non-verbal means of expression the author singled out silence as a communicative unit that may contain information about mental and emotional state of speakers, their social status, reluctance to answer, ignorance of the answer etc.

The author emphasizes the interdisciplinary nature of silence, but the interest of scientists in this phenomenon is primarily associated with the tendency to study linguistic phenomena because of their pragmatic potential in acts of communication. The author points out that two-way verbal communication with direct contact leads to an asymmetry of the plan of content and the plan of expression in phrases, the implicit meaning of which is presented by the semantics of silence that is a powerful affective potential of communication and its effective strategy due to the intentions of the addressee.

The author also singles out the ethno-socio and cultural functions of silence, due to certain norms, cultural, ethnic, and religious traditions of a certain ethnic society.

The author deals the prospect of further research with the study of silence in the context of ecolinguistics, i.e. as a means of speech tolerance, which determines effective social interaction, which eliminates speech violence in any of its reflections.

Key words: *silence, communication, dialogue, linguistic pragmatics, speech situation, communicative intention, addressee, addressee.*

Постановка проблеми. Антропоцентричний підхід до вивчення мовних одиниць сфокусував увагу дослідників на людині як творцеві мовленнєвої діяльності, для якого мова – засіб кодування/декодування висловлювань і текстів. Це зумовило активізацію інтегральних та диференційних процесів у різних галузях знань, внаслідок чого, з одного боку, сформувалася ціла галузь знань про людину, а з іншого – відпаростилися нові гілки в найрізноманітніших науках про мову. Так, перспективу мовознавства нині пов'язують із розвитком комунікативної лінгвістики, соціолінгвістики, когнітивної лінгвістики, психолінгвістики, етнолінгвістики, лінгвістичної прагматики та ін. Проблемне поле цих галузей знань різне, проте усі вони зосереджені на пошуку того, як людина послуговується мовою і як у мовних одиницях відобразилася сама людина в усіх її проявах і потребах.

Розуміння спілкування як діяльності за допомогою мови в процесі обміну інформацією для досягнення комунікативної мети та для ефективної соціальної взаємодії людей неможливе без уявлення про порівняно новий напрям у мовознавстві – комунікативно-прагматичний, що дає змогу з'ясувати потенційні можливості мовних одиниць у процесі передачі комунікативно значущих смислів під час спілкування. Доцільність цього напрямку обґрунтована в працях багатьох мовознавців (Бацевич, 2009; Гак, 1973; Норман, 2009; Сусов, 1986; Формановская, 2002). Так, Н. Формановська переконливо доводить, що в процесі спілкування за допомогою мови на перший план висуваються суб'єкти мовленнєвих дій, які визначають та окреслюють відповідний прагматичний комунікативний простір, – ту зону, де мова фіксує різноманітне ставлення мовців до дійсності, адресат же сприймає й витлумачує закодовані в мовленні адресанта смисли (Формановская, 2002).

Застосовуючи відповідні комунікативні стратегії і тактики, комуніканти реалізують свої наміри в діалозі – найпоширенішій формі вияву

українського літературного мовлення. Інтерес мовознавців до багатоаспектної теорії діалогу ніколи не згасав (спроба визначити поняття «діалог» (Л. Якубинський, Г. Чумаков, М. Борисова, Г. Валімова, М. Мілих, Н. Буреніна, А. Скшидло, О. Ваяхіна, С. Єрмоленко та ін.); з'ясування особливостей синтаксичної організації діалогічної репліки (П. Дудик, О. Шаройко, Т. Винокур, Г. Інфантова, Н. Шведова, Г. Чумаков, Н. Шульжук та ін.); комунікативні параметри діалогу (Г. Сергеева, Н. Теплицька, М. Шафіро) та ін.). Проблеми діалогу розробляли на матеріалі різних мов Н. Арутюнова, І. Святогор, В. Любопитнов, В. Девкін, В. Єжов, Л. Чахоян, В. Гак, М. Гаврильєв, Г. Верба, К. Свобода та ін. У вивченні діалогу чималий досвід має українське мовознавство (А. Грищенко, В. Рінберг, Д. Баранник, І. Борисюк, П. Дудик, Г. Олійник, Л. Олексієнко, Л. Безугла, І. Шевченко та ін.). Нові вектори досліджень діалогічного мовлення визначила проблематика лінгвістичної прагматики, спрямованої на вивчення функцій одиниць мови в реальних комунікативних процесах. Активізація досліджень у цій галузі призвела до вивчення мови «не «самої в собі й для себе», а як засобу, що використовує людина у своїй діяльності» (Маслова, 2008: 29). Вивчення мови на комунікативно-прагматичних засадах поставило в центр дослідницької уваги ситуацію спілкування, стратегії мовленнєвого впливу, що реалізуються як у прямих, так і опосередкованих способах вираження думки, процес формування якої в умовах двобічної мовної комунікації з безпосереднім контактом призводить до «нерівномірної чіткості повідомлюваного змісту і до його нерівномірно повного вираження» (Загнітко, 2005: 6). Репрезентантом опосередкованих (невербальних) способів вираження думки є такий засіб діалогічної комунікації, як мовчання – дискурсне явище, що відображає стан комунікантів, їхню прагматичну та соціокогнітивну діяльність.

Аналіз досліджень. Положення про те, що в певному контексті акт мовчання може бути кому-

нікативно значущим, не викликає сумнівів у лінгвістів (Каирбекова, 1988; Крестинский, 2011; Меликян, 2000; Сенічкіна, 2003; Швачко, 2012), оскільки така комунікативна одиниця може містити інформацію про психічний та емоційний стан мовців, їх соціальний статус, про небажання відповідати, незнання відповіді та ін. У працях О. Кібрика, О. Сковороднікова, Є. Федорченко, О. Шейгал та ін. мовчання представлено як семантична редукція. Л. Безугла докладно вивчила мовчання як прагматичну імплікацію (Безуглая, 2004). Оскільки комунікативні ситуації, компонентом яких є мовчання, різноманітні, то й функцій мовчання як засобу міжособистісного спілкування чимало. Докладно функції мовчання дослідив С. Крестинський (Крестинский, 2011), проте усі ці функції, на нашу думку, можна звести до двох основних – зв'язку (позитивного чи негативного) між комунікантами та впливу.

В одній із праць, предметом вивчення якої було мовчання, натрапили на цікаві міркування філософа, культуролога й лінгвіста М. Епштейна, висловлені в статті «З тоталітарної епохи – у віртуальну». Називаючи лінгвістику королевою гуманітарних наук другої половини ХХ ст., науковець акцентує на тому, що «мовчання визначає в мові межі її діяльності і ту смислову форму, в якій вона визначає й розчленовує себе. Так виникає нова, альтернативна дисципліна – лінгвістика мовчання, або силентика, <...> наука про паузи, про формування замовчування, про одиниці мовчання, що формують мовлення та визначають глибину його семантичних переносів, метафоричних зсувів та фігуральних значень» (Эпштейн, 1998).

Зауважимо, що мовчання через свою універсальність стало предметом вивчення багатьох наукових галузей (філософії, теології, психології, теорії комунікації, семіотики, етнографії, культурології), тому воно має міждисциплінарний характер. Цікавість мовознавців до цього феномена можна пояснити тим, що в лінгвістиці, з одного боку, намітилася загальна тенденція до розширення її традиційних меж, а з іншого – проблемне поле лінгвістичної прагматики орієнтує дослідника на діалогічний дискурс (а не на текст), на висловлювання (а не на речення). Сучасний поліпарадигмальний простір лінгвістики, презентований домінантою когнітивно-дискурсною парадигми, орієнтує мовознавця на дослідження мовних явищ через вивчення їх прагматичного потенціалу в актах комунікації, оскільки і в системі мови, і в мовленні виявляють активність певні закони, пов'язані із закономірностями кому-

нікативного процесу та психологічними особливостями мовців.

Мета статті – проаналізувати мовчання як засіб діалогічної комунікації в контексті проблемного поля лінгвістичної прагматики.

Виклад основного матеріалу. Існують різні визначення мовчання, нам імпонує його розуміння, запропоноване Н. Д. Арутюновою: «Мовчання як семіотичний феномен невербальності – це своєрідний субститут смислу висловлювання, який експлікує поведінку, наповнює мовлення новим змістом, емоційно насичуючи вербальність» (Арутюнова, 2000: 418).

Сучасні дослідження мовознавців доводять, що мовчання – навмисний комунікативний акт, який, попри нульовий план вираження, має значення. Мовчання – це засіб невербальної комунікації, що наповнює мовлення додатковою (переважно емоційною) конотацією.

С. Крестинський, не заперечуючи, що в певному контексті мовчання може бути комунікативно значущим, виокремив такі функції мовчання: контрактивну, дисконтрактивну, експресивну, інформативну, оцінну, рогативну, когнітивну, гезитативну, експективну, фонову, афективну, стратегічну, риторичну, синтаксичну, соціально рольову, ритуальну, соціальної позиції та маркування ролей (Крестинский, 2011). Визначені функції мовчання відображають найчастотніші ситуації в мовленнєвій практиці комунікантів і об'єднані загальним принципом: мовчання є або власне комунікативним актом (хоча й нульовим), або його складником. Проте в будь-якому вияві воно є комунікативно вагомим.

Наведемо приклад реалізації стратегічної функції мовчання в діалозі двох подруг із «Нової старої баби» Л. Денисенко, які втілюють різні типи темпераменту й життєвої позиції, – колоритної правдолюбки Зойки, яку не цікавить думка інших, та вдови репресованого Варки, яка не бажає здійснювати мовленнєвий акт навмисно, щоб не створити конфліктної ситуації:

«А потім побачила, як вона у чайнику розчиняє дві пігулки аспірину.

– Ти нащо те робиш?

– Уроды, что за цветы в переходе втридорога сдирают, сказали, щоб розы не вяли, нужно добавлять в воду аспирин. Я, конечно, не роза, но увядать тоже не спешу. Смотри, как помолодела, видишь?

Я замовчала, бо Зойці не пояснити, що молодий крокодил від старого крокодила відрізняється лише розмірами. Тільки маразмів більшає» (Денисенко, 2013: 20).

Свою невпевненість та неготовність щось доводити надто спритним і прагматичним людям Варка, передбачаючи можливі заперечення й обурення, демонструє і в такій діалогічній єдності:

«– Площадь нормальная, покатит на пару лет, но вообще запущенная. Это у вас что, кабинет? Кому оно сейчас надо? – резонно запитувала Віка Петрова про кімнату, котра нами використовувалася як бібліотека та комора.

Я знизала плечима – не вміла спілкуватися з такими спритними людьми, не могла я пояснити цій жінці, що у кімнаті живуть книжки, улюблені казки Славіка, мої співрозмовники, чоловіки, що, на відміну від інших, залишилися зі мною на старих книжкових сторінках» (Денисенко, 2013: 24).

Недотримання принципу кооперації, наслідком чого став психологічний дискомфорт одного з комунікантів, у фрагменті з повісті «Нова стара баба» уможливило реалізацію дисконтактивної функції мовчання:

«– Я на пана Івана не справила належного враження, Звичайно, він не казав того прямо, але було помітно навіть такій непроникливій особі, як я.

Зойка злилася і все підштовхувала його до мене.

– Ви знаєте, Іванку, Барбара – дружина дисидента, поїхала за ним до Сибіру, він сидів за політику, а вона підтримувала його національні ідеї, її навіть катували тамтешні москальські вишльопки.

Ну як, скажіть мені, я могла при здоровому глузді потакати цій маячні? Я постійно виходила – щось вимити, на щось подивитися. То мені почувся дзвоник у двері, то це щось. Але Зойка смиренно тягла пана за мною» (Денисенко, 2013: 85).

А в нижченаведеному фрагменті з тієї ж повісті мовчання виражає психологічний стан образи та відчуття приниження одного з учасників діалогу (експресивна функція мовчання):

«– Мда. Знаєш, мамо, що Славко каже, коли його питають, ким він хоче стати?

– Льотчиком!

– Ні, не льотчиком. Бабусею, каже. Хочу бути бабусею, добре готувати й не ображати людей. Цікава чоловіча позиція, чи не так? Дякую, мамо, виховала. – І Наталя картинно вклонилася.

Покотилися сльози, це було образливо, я стільки сил поклала, так намагалася допомогти, не для того, щоб почути щось вдячне, але й не за тим, щоб мене принижували» (Денисенко, 2013: 83).

Нерідко мовчання виражає мисленнєву діяльність комуніканта, який перебуває у стані пошуку змісту й форми відповіді (когнітивна функція):

«– Дорогая, вы пользуете себя кремом? – запитувала Софа Марковна, я не знала, як правильно відповісти на це питання, тому крутила пальці на руках. – Милочка, нужно показать вас Степану Моисеевичу, он прекрасный психотерапевт, иначе вы таки заработаете себе вывих» (Денисенко, 2013: 46).

Л. Денисенко, малюючи образи героїнь своєї повісті, таких емоційно й інтелектуально різних, у діалогах майстерно передає їхні мисленнєві процеси з імплікатурою сумніву, нерішучості:

«– Ма, як навчитися прощати, як навчитися скорятися? Ти це вмієш робити, Зойка – ні, але ж ви вижили, розумієте одна одну, підтримуєте. Як вам це вдалося, чому я зовсім не можу попуститися? Чому я не можу дати попуститися іншим? Що мені заважає?

Я не знала, що відповісти, якби я вміла все пояснювати або хоча б посилати всіх у жопу, як то вміє Зойка, але не мала такого хисту (Денисенко, 2013: 129).

Мовчання як нульовий мовленнєвий акт у структурі діалогічного дискурсу може справляти позитивний чи негативний вплив на адресата (афективна функція):

«– Ничего не планируйте на следующее воскресенье, у нас новоселье, Славка квартиру начнет новую обживать. Поздравляю, чурбан неотесанный, ты уже взрослый!

Славик напряжено мовчав. Потім змінив позу і сказав, що нікуди переїздити не збирається, бо не залишить бабусю» (Денисенко, 2013: 99).

Як стратегічний ресурс, коли адресант або адресат виявляють навмисне небажання здійснювати мовленнєвий акт, щоб унеможливити комунікативний конфлікт, мовчання представлене в такому фрагменті повісті:

«Віка Петрова говорила російською, щоб Йоста щось розумів, я говорила українською, бо з російською у мене були проблеми (я просто не могла розпочати, певно, боялася, що тоді не зупинюся або що наді мною будуть насміхатися). Зойка поки що мовчала, виявляючи ввічливість (думаю, що вона вирішила: мовчання за цих обставин – це єдиний спосіб не зірватися й не нахамити). Але Зойка мовчання ніколи не тримала дуже довго» (Денисенко, 2013: 117).

Мовчання має й неабиякий афективний потенціал: його реалізує адресант, який прагне викликати в адресата певні емоції, наприклад:

«– Ти у мами був? – цікавилася я у Славіка, навіть напускалася на нього, що матір треба відвідати.

– Ба, ти чого? Звичайно, що не був, ти ж сама знаєш: вона нікого не хоче бачити. Вона якщо

чогось хоче – усі про те знають, і коли чогось не хоче – теж не приховує.

Промовисте мовчання моєї доні привчило усіх нас розуміти його» (Денисенко, 2013: 100).

У будь-якій ситуації мовлення комунікативні ролі її учасників марковані, тому мовчить переважно той учасник діалогу, який залежить від думки іншого, що й яскраво демонструє такий фрагмент повісті «Нова стара баба»:

«– Варка, без дураков. Смотри, следующий год – выборы, будет недобор, народ устал, все народ заколебали, и тут ты – гарна й свіжа, наче ружа. Знаешь, какая у них пенсия? А какие возможности? В цеховских больницах даже Славуша твой простату лечит будет, когда мы давно помрем. Не хочешь о себе думать – подумай о внуке. Не хочешь о внуке (хотя это вряд ли) – о стране!

Зойка! Зміїце.

Я замислилася на мить. Зойці того було достатньо, вона зателефонувала «дядечкові» та домовилася, що він заїде завтра до нас повечеряти. Я зробила чергову спробу відкараскатися» (Денисенко, 2013: 82).

Як бачимо, Варка, не спроможна чинити опір наполегливій і завзятій Зойці, переважно обирає пасивну роль комуніканта.

Крім названих комунікативних функцій мовчання, очевидно, варто виокремити й етносоціокультурну, зумовлену певними нормами, культурними, етнічними та релігійними традиціями певного етносоціуму. Мовленнєвий етикет, позначений національною специфікою, визначає прагматичний потенціал мовних одиниць у кон-

кретних актах комунікації: мовна особистість репрезентує, з одного боку, типізовані риси свого етносу і свого соціального оточення, а з іншого – особистий комунікативний досвід. У зв'язку з цим останнім часом науковці зосереджені на вивченні прагматичного ефекту мовчання в міжкультурній комунікації (Манакін, 2012). Лінгвісти також аналізують мовчання і як стилістичний (Швачко, 2011), і як стратегічний (Носова, 2009; Войцехівська, 2014) ресурси.

Висновки. Отже, процеси утворення думки, під впливом яких формується двобічна мовна комунікація з безпосереднім контактом, призводять до асиметрії плану змісту й плану вираження у висловлюванні, в матеріальній структурі якого не всі елементи виявляються необхідними. Імплицитний зміст висловлювання презентує і семантика мовчання – засіб невербальної комунікації, потужний її афективний потенціал й ефективна стратегія, зумовлена інтенціями адресанта.

Мовчання як нульовий мовленнєвий акт у структурі діалогічного дискурсу та засіб прагматичної імплікації може виявитись й ефективним регулятором комунікативної поведінки мовців, оскільки спроможне запобігати розвитку конфліктного спілкування. Тому перспективи подальших наукових пошуків, на нашу думку, доречно пов'язати з вивченням мовчання в контексті еколінгвістики – як засобу мовленнєвої толерантності, відновлення екологічного балансу у сфері мовленнєвої комунікації в суспільстві, що визначає ефективну соціальну взаємодію, яка виключає мовленнєве насилля в будь-якому його прояві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арутюнова Н. Д. Феномен молчания. *Язык о языке* : сборник статей. Москва : Языки русской культуры, 2000. С. 417–436.
2. Бацевич Ф. С. Лінгвістична прагматика: спроба обґрунтування проблемного поля та дослідницької одиниці. *Мовознавство*. 2009. № 1. С. 29–37.
3. Безуглая Л. Р. Значимое молчание в системе прагматической импликации. *Вісник ХНУ*. 2004. Вип. № 636. С. 47–49.
4. Войцехівська Н. К. Мовчання як комунікативно значущий знак у конфліктному діалогічному дискурсі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : філологія*. 2014. № 8, Т. 2. С. 4–6.
5. Гак В. Г. Высказывание и ситуация. *Проблемы структурной лингвистики*. Москва : Наука, 1973. С. 349–372.
6. Эпштейн М. Из тоталитарной эпохи – в виртуальную. К открытию Книги Книг. *Русский журнал*. 1998. 17 апреля. URL: <http://old.russ.ru/journal/netcult/98-04-17/epstyn.htm>. pdf.
7. Загнітко А. П. Прагматичний аспект речення і прагматичний рівень висловлення. *Актуальні проблеми сучасної філології: Мовознавчі студії* : збірник наук. пр. Рівненського держ. гуманіт. ун-ту. Рівне, 2005. Вип. 13. С. 3–7.
8. Каирбекова Р. К. Прагматический эффект недоговаривания. *Прагматика и стилистика текста*. Алма-Ата : Мысль, 1988. С. 83–86.
9. Крестинский С. В. Молчание как средство коммуникации и его функции в языковом дискурсе. *Вестник ТвГУ. Серія «Филология»*. 2011. Вип. 1. С. 34–37.
10. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб. Київ : Академія, 2012. 288 с.
11. Маслова А. Ю. Введение в прагмалінгвістику : учеб. пособие. Москва : Флинта-Наука, 2008. 152 с.
12. Меликян С. В. Речево́й акт молчания в структуре общения : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 «Общее языкознание». Воронеж, 2000. 18 с.
13. Норман Б. Ю. Лингвистическая прагматика (на материале русского и других славянских языков) : курс лекций. Минск : БГУ, 2009. 83 с.

14. Носова Е. О. Стратегические ресурсы молчания. *Вестник Челябинского государственного университета*. 2009. № 13 (151). Филология. Искусствоведение. Вып. 31. С. 89–95.
15. Сеничкина Е. П. Семантика умолчания и средства ее выражения в русском языке : автореф. дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.01 «Русский язык». М., 2003. 33 с.
16. Сусов И. П. Прагматическая структура высказывания. *Языковое общение и его единицы*. Калинин : Изд-во КГУ, 1986. С. 7–11.
17. Формановская Н. И. Речевое общение: коммуникативно-прагматический подход. Москва : Русский язык, 2002. 216 с.
18. Швачко С. О. Мовчання як силенціальний ефект. *Наукові записки. Серія: Філологічна (мовознавство) : збірник наук. пр. Вінниця : ВДПУ, 2012. Вип. 15. С. 225–230.*
19. Швачко С. О. Стилістичні засоби позначення комунікативного мовчання. *Філологічні трактати*. Суми : СумДУ, 2011. Т. 3. С. 61–67.
20. Денисенко Л. Нова стара баба. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2013. 270 с.

REFERENCES

1. Arutyunova N. D. Fenomen molchaniya. *Yazyk o yazyke: sb. statej*. [Phenomenon of silence]. Moskva : Yazyki russkoj kul'tury, 2000. S. 417–436. [in Russian].
2. Batsevych F. S. Lihvistychna prahmatyka: sproba obgruntuvannya problemnoho polia ta doslidnytskoi odynytsi. [Linguistic pragmatics: an attempt to substantiate the problem field and the research unit]. *Movoznavstvo*. 2009. № 1. S. 29–37. [in Ukrainian].
3. Bezuglaya L. R. Znachimoe molchanie v sisteme pragmaticheskoy implikacii. [Significant silence in the system of pragmatic implication]. *Visnik HNU. Harkiv : HNU, 2004. Vip. № 636. S. 47–49.* [in Russian].
4. Voitsekhivska N. K. Movchannia yak komunikativno znachushchyi znak u konfliktnomu dialohichnomu dyskursi. [Silence as a communicatively significant sign in conflicting dialogic discourse]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriiia : filolohiia*. 2014. № 8. T. 2. S. 4–6. [in Ukrainian].
5. Gak V. G. Vyskazyvanie i situaciya. *Problemy strukturnoj lingvistiki*. [Statement and situation]. Moskva : Nauka, 1973. S. 349–372. [in Russian].
6. Epshteyn M. Iz totalitarnoj epohi – v virtual'nyuyu. K otkrytiyu Knigi Knig. [From a totalitarian era to a virtual one. To the opening of the Book of Books]. *Russkij zhurnal*. 1998. 17 aprelya. URL: <http://old.russ.ru/journal/netcult/98-04-17/epstyn.htm> [in Russian].
7. Zahnitko A. P. Prahmatychnyi aspekt rechennia i prahmatychnyi riven vyslovlennia. [Pragmatic aspect of a sentence and pragmatic aspect of a level of an expression]. *Aktualni problemy suchasnoi filolohii: Movoznavchi studii : zb. nauk. pr. Rivnenskoho derzh. humanit. un-tu. Rivne, 2005. Vyp. 13. S. 3–7.* [in Ukrainian].
8. Kairbekova R. K. Pragmaticheskij effekt nedogovarivaniya. [Pragmatic effect of omission]. *Pragmatika i stilistika teksta*. Alma-Ata : Mysl', 1988. S. 83–86. [in Russian].
9. Krestinskij S. V. Molchanie kak sredstvo kommunikacii i ego funkcii v yazykovom diskurse. [Silence as a means of communication and its functions in linguistic discourse]. *Vestnik TvGU. Seriya «Filologiya»*. 2011. Vyp. 1. S. 34–37. [in Russian].
10. Manakin V. M. Mova i mizhkulturna komunikatsiia: navch. posib. [Language and intercultural communication]. Kyiv: Akademiia, 2012. 288 s. [in Ukrainian].
11. Maslova A. Yu. Vvedenie v pragmalingvistiku : ucheb. posobie. [Introduction to Pragmalinguistics]. Moskva : Flinta-Nauka, 2008. 152 s. [in Russian].
12. Melikyan S. V. Rechevoj akt molchaniya v strukture obshcheniya : avtoref. diss. ... kand. filol. nauk : 10.02.19 «Obshchee yazykoznanie». [Speech act of silence in structure of communication]. Voronezh, 2000. 18 s. [in Russian].
13. Norman B. YU. Lingvisticheskaya pragmatika (na materiale russkogo i drugih slavyanskikh yazykov) : kurs lekcij. [Linguistic pragmatics]. Minsk : BGU, 2009. 83 s. [in Russian].
14. Nosova E. O. Strategicheskie resursy molchaniya. [Strategic resources of silence]. *Vestnik Chelyabinskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya: Filologiya. Iskuststvovedenie*. 2009. № 13 (151). Vyp. 31. S. 89–95. [in Russian].
15. Senichkina E. P. Semantika umolchaniya i sredstva ee vyrazheniya v russkom yazyke : avtoref. dis. ... d-ra filol. nauk : 10.02.01 «Russkij yazyk». [Silence semantics and means of its expression in Russian]. Moskva, 2003. 33 s. [in Russian].
16. Susov I. P. Pragmaticheskaya struktura vyskazyvaniya. *Yazykovoe obshchenie i ego ediniy*. [Pragmatic structure of a statement]. Kalinin: Izd-vo KGU, 1986. S. 7–11. [in Russian].
17. Formanovskaya N. I. Rechevoe obshchenie: kommunikativno-pragmaticheskij podhod. [Verbal communication: a communicative-pragmatic approach]. Moskva : Russkij yazyk, 2002. 216 s. [in Russian].
18. Shvachko S. O. Movchannia yak sylentsialnyi efekt. *Naukovi zapysky. Seriiia: Filolohichna (movoznavstvo) : zb. nauk. pr.* [Silence as a silent effect]. Vinnytsia : VDPU. 2012. Vyp. 15. S. 225–230. [in Ukrainian].
19. Shvachko S. O. Stylistychni zasoby poznachennia komunikativnoho movchannia. *Filolohichni traktaty*. [Stylistic means of denoting communicative silence]. Sumy: SumDU, 2011. T. 3. S. 61–67. [in Ukrainian].
20. Denysenko, L. (2013). Nova stara baba [New old grandmother]. Kharkiv : Klub simeinoho dozvillia [in Ukrainian].

ЗМІСТ

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Наталія АНДРІЇВ, Людмила УХАЧ, Єлізавета СІВАК. Управління процесами соціокультурної діяльності.....	4
Василь АНДРІЙЦЬО, Олександра МИШКО, Людмила ЯРОВА. Історія хореографічного мистецтва.....	11
Олена БЕЛОВИЧ, Наталія МИКИТА, Аеліта ШПШАК. Робота над розвитком виконавської техніки у класі загального фортепіано.....	18
Степан ГІГА, Марія МАРТИНЮК, Ольга НОВАК. Особливості становлення та розвитку закарпатської естрадної музики в другій половині ХХ століття.....	25
Олеся ГЛУХАНИЧ, Сергій ФАНТА, Христина КАШУБОВИЧ. Становлення композиторської школи Закарпаття у другій половині ХХ століття.....	31
Наталія КОРІНЕЦЬ, Іванна УХАЧ. Навчання англійської мови майбутніх музичних виконавців.....	37
Мирослава ЛИХТЕЙ, Тетяна БАТРИНА, Юлія МЕЛЬОХІНА. Роль штрихів у відтворенні поліфонічної фактури у творах Й. С. Баха.....	43
Ніна МАЛИШКА, Наталія ОРЄШНІКОВА, Микола КАРПЕНКО. Виховання майбутнього актора в контексті розвитку театру.....	49
Катерина ОНИЩЕНКО, Валентина ЗЕЛНКА, Катерина КУПРІЙ. Сучасні тенденції розвитку української професійної музики в контексті взаємодії з розважальною індустрією.....	56
Володимир СПІВАК, Тетяна ГАНУЛИЧ, Лілія КУС. Сутність та значення репетиційної роботи у становленні оркестрового колективу.....	63
Оксана ТЕЛЕП, Марія ГОМОЛЯК, Тетяна КУЦИН. Бібліотекознавство у контексті розвитку сучасної науки.....	70
Євген ТИЩУК, Вероніка ТИЩУК. Виховання майбутнього актора у контексті становлення сценічної пластики.....	76
Ірина ШЕВЦОВА, Єлізавета БАБЯК, Михайло ШЮТІВ. Семантичні коди мови танцю в ретроспективі сучасного хореографічного мистецтва.....	82
Наталія ШЕТЕЛЯ, Тіберій ЧЕГІ, Ангеліна ШЕСТАК. Психологічні чинники підготовки майбутніх музикантів.....	88
Оксана ШИП, Олександр КУЦИК, Тарас ГАРАГОНИЧ. Розвиток сценічної майстерності актора в контексті розвитку культури в ХХ столітті.....	95

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Наталія АДАХ, Наталія ГАВРИЛЮК. Авторські лексичні новотори релігійної тематики в поезії Василя Барки.....	102
Юлія БАЙЛО, Марина БОГАЧИК. Основні передумови формування терміносистем та джерела формування нових термінів.....	109
Світлана ВІРСТА, Тетяна ЖАЛКО. Вивчення міфічних образів драми-феєрії «Лісова пісня» Лесі Українки в контексті сучасного «Прадавнього лісу» Дари Корній.....	115
Nadiia DZHAVA, Tetiana PYVOVARCHUK. Landeskunde vermitteln – Kultur vermitteln.....	121
Наталія КИСЕЛЮК. Прагматика взаємодії вербальних і невербальних емотивних засобів у формуванні екологічності повідомлення в англійськомовному художньому дискурсі.....	127
Олена КОВАЛЬЧУК, Валентина КОВАЛЕНКО. Дослідження англійськомовних топонімічних назв із позиції лінгвокраїнознавства.....	133
Тетяна КУПЦОВА, Ірина КОЛІЄВА. Іван Вишенський як представник архетипного образу людини духу в літературі епохи бароко.....	140

Людмила МЯЛКОВСЬКА. Лінгвокультурологічна рецепція художніх текстів І. С. Нечуя-Левицького.....	146
Тамара НИКОЛЮК, Наталія ШКЛЯЄВА. Тематичні особливості польської поезії на сторінках сайту “Literatura”.....	152
Василь ПАЛІЙ, Ольга ШЕВЧЕНКО, Тетяна ГОЛУБ. Вплив колокаційності на синтаксичну структуру речень (на матеріалі французької та польської мов).....	156
Тетяна ПАНЬКОВА. Семантичні відношення у структурі поліпредикативного складнопідрядного речення в англомовній художній прозі.....	162
Лариса ПИЛИПЮК. Роль заголовка в художньому тексті (на матеріалі прозових творів Оноре Бальзака).....	169
Юлія РИЧАГІВСЬКА, Тамара ШКАРБАН. Порядок частин і компонентів у складнопідрядних багатокомпонентних реченнях поетичного мовлення.....	175
Ірина САМБОРСЬКА, Наталія ВОВЧУК. Прийоми актуалізації прагматичної маркованості афоризмів у російській та українській мовах.....	181
Наталія СОВТИС, Наталія ЩЕРБАЧУК. Вплив української лінгвокультури на мову творів Юзефа Лободовського.....	187
Тетяна ТЕРЕЩЕНКО. Культурно-ціннісна інтерпретація концептів «єдність» і «рівність» у новорічних привітаннях Ангели Меркель.....	195
Анастасія ШЕВЧУК. Особливості дефініціювання зоонімів через відсилку до прототипу.....	200
Наталія ШУЛЬЖУК. Прагмалінгвістичні параметри мовчання як засобу діалогічної комунікації.....	205
Людмила ЯСНОГУРСЬКА. Мовна репрезентація концепту <i>lawyer</i> в англійській концептосфері.....	211

ПЕДАГОГІКА

Альвіна АЛІСВА. Актуальність та проблемність дистанційної форми навчання у сучасних освітніх технологіях.....	216
Олена ГОНЧАРУК, Людмила ШУСТ, Вікторія ДАЦЮК. Особливості використання технології «перевернутого навчання» під час вивчення відокремлених членів речення.....	222
Мар'яна ЛУК'ЯНЧУК, Майя ФЕДОРЕЦЬ, Тамара БОЙКО. Готовність майбутніх учителів до формування комунікативної компетенції молодших школярів засобами міжпредметних зв'язків.....	228
Алла МАРТИНЮК, Алла ГУБИНА. Розвиток <i>soft skills</i> на заняттях з іноземної мови у студентів технічних закладів вищої освіти.....	234
Світлана ПОДОЛЮК, Олена СТРЕЛЬБИЦЬКА, Наталія ДЗЯМУЛИЧ. Лінгвокультурологічний аспект навчання української мови студентів педагогічних спеціальностей.....	240
Larysa SEREDIUK, Halyna NIKOLAICHUK. Der Einsatz von digitalen Medien im DaF-Unterricht.....	246
Оксана СМАЛЬ. Упровадження гейміфікації в освітній процес в умовах сьогодення.....	252
Наталія СТАНІСЛАВЧУК. Критерії, показники та рівні сформованості етичної компетентності майбутніх учителів іноземних мов.....	257
Alla FRIDRIKH, Svitozara VIHUNOVA, Yuliia KURIATA. Blended pedagogical practice: experience, leadership, and professional development.....	261
Oksana YANYK. The main principles of neuroscience in the context of a “brain-friendly” approach to teaching foreign languages.....	269

CONTENTS
МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Nataliia ANDRIIV, Liudmyla UKHACH, Yelizaveta SIVAK. Management of socio-cultural activity processes.....	4
Vasyl ANDRIITSO, Oleksandra MYSHKO, Liudmyla YAROVA. History of choreographic art.....	11
Olena BELOVYCH, Nataliia MYKYTA, Aelita SHPISHAK. Work on the development of performance equipment in the class of compulsory piano.....	18
Stepan HIHA, Mariia MARTYNIUK, Olha NOVAK. Peculiarities of formation and development of Transcarpathian pop music in the second half of the 20th century.....	25
Olesia HLUKHANYCH, Serhii FANTA, Khrystyna KASHUBOVYCH. Establishment of the composer school of Transcarpathia in the second half of the 20th century.....	31
Nataliia KORINETS, Ivanna UKHACH. English for future music performers.....	37
Myroslava LYKHTEI, Tetiana BATRYNA, Yuliia MELOKHINA. The role of strokes in the reproduction of a polyphonic texture in the works of J. S. Bach.....	43
Nina MALYSHKA, Nataliia ORIESHNIKOVA, Mykola KARPENKO. Education of the future actor in the context of theatre development.....	49
Kateryna ONYSHCHENKO, Valentyna ZELINKA, Kateryna KUPRII. Current trends in the development of Ukrainian professional music in the context of interaction with the entertainment industry.....	56
Volodymyr SPIVAK, Tetiana HANULYCH, Liliia KUS. The essence and significance of rehearsal work in the formation of the orchestra.....	63
Oksana TELEP, Mariia HOMOLIAK, Tetiana KUTSYN. Library science in the context of development modern science.....	70
Yevhen TYSHCHUK, Veronika TYSHCHUK. Education of a future actor in the context of the formation of stage movement.....	76
Iryna SHEVTSOVA, Yelizaveta BABIAK, Mykhailo SHIUTIV. Semantic codes of dance language in a retrospective of contemporary choreographic art.....	82
Nataliia SHETELIA, Tiberii CHEHI, Anhelina SHESTAK. Psychological factors of preparation of future musicians.....	88
Oksana SHYP, Oleksandr KUTSYK, Taras HARAHOBYCH. The development of the stage skill of an actor in the context of the development of culture in the 20th century.....	95

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Nataliia ADAKH, Nataliia HAVRYLIUK. Author's neologisms of religious theme in the poetry of Vasyl Barka.....	102
Iuliia BAILO, Maryna BOHACHYK. Background cause of forming terminosistem and sources of forming new terms.....	109
Svitlana VIRSTA, Tetiana ZHALKO. Study of mythical images of Lesia Ukrainka's "Forest Song" drama in the context of the modern "Forest of Yore" Dara Korniy.....	115
Nadiia DZHAVA, Tetiana PYVOVARCHUK. Linguistic and country studies teaching means culture teaching.....	121
Natalia KYSELIUK. Pragmatics of interaction of verbal and non-verbal emotive means of communication in formation of ecological message in English literary discourse.....	127
Olena KOVALCHUK, Valentyna KOVALENKO. Investigation of English toponimic names from the point of view of linguistic country studies.....	133
Tetiana KUPTSOVA, Iryna KOLIEVA. Ivan Vyshenskiy as the representative of the archetypical image of a spiritual man in the baroque literature.....	140

Liudmyla MIALKOVSKA. Linguocultural perception of I. S. Nechuy-Levytsky's artistic texts.....	146
Tamara NYKOLIUK, Natalia SHKLIKIEVA. Thematic features of Polish poetry on the pages of the site "Literature".....	152
Vasyl PALIYV, Olga SHEVCHENKO, Tetiana GOLUB. Influence of colloquiality on the syntax structure of sentences (based on French and Polish).....	156
Tetiana PANKOVA. Semantic relations in the structure of a polypredicative complex sentence in English-language prose.....	162
Larysa PYLYPIUK. Role of the title in the artistic text (on the material of Honore Balzac's prose works).....	169
Yuliia RYCHAHIVSKA, Tamara SHKARBAN. Order of parts and components in the complex multicomponent sentences of poetic speech.....	175
Iryna SAMBORSKA, Natalia VOVCHUK. Methods of actualization of pragmatic marking of aphorisms in Russian and Ukrainian languages.....	181
Natalia SOVTYS, Natalia SHCHERBACHUK. Influence of Ukrainian linguoculture on the language of works by Jozef Lobodovsky.....	187
Tatiana TERESHCHENKO. Cultural and value interpretation of the concepts of "unity" and "equality" in the New Year's greetings of Angela Merkel.....	195
Anastasiia SHEVCHUK. Specific features of zoonym definition via reference to the prototype.....	200
Natalia SHULZHUK. Pragmatic parameters of silence as a means of communication.....	205
Liudmyla YASNOHURSKA. Language representation of the <i>lawyer</i> concept in the English conceptsphere.....	211

ПЕДАГОГІКА

Alvina ALYEVA. Urgency and problems of distance form of learning in modern educational technologies.....	216
Olena HONCHARUK, Lyudmyla SHUST, Viktoriia DATSIUK. The peculiarities of using the technology "flipped learning" in the process of study separated members of the sentence.....	222
Maryana LUKYANCHUK, Maya FEDORETS, Tamara BOYKO. Readiness of future teachers to formation of communicative competence of junior schoolchildren by means of interdisciplinary relations.....	228
Alla MARTYNIUK, Alla HUBINA. Developing soft skills at foreign language classes in students of technical universities.....	234
Svitlana PODOLIUK, Olena STRELBITSKA, Nataliia DZIAMULYCH. Linguo-cultural aspect of teaching the Ukrainian language to students of pedagogical specialties.....	240
Larysa SEREDIUK, Halyna NIKOLAICHUK. Application of digital media in German language.....	246
Oksana SMAL. Implementation of gamification in the educational process in these terms and conditions.....	252
Nataliia STANISLAVCHUK. Criteria, indicators and levels of formation of ethical competence of future teachers of foreign languages.....	257
Alla FRIDRIKH, Svitozara BIHUNOVA, Yuliia KURIATA. Blended pedagogical practice: experience, leadership, and professional development.....	261
Oksana YANYK. The main principles of neuroscience in the context of a "brain-friendly" approach to teaching foreign languages.....	269

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ НАУК:**

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка**

**HUMANITIES SCIENCE
CURRENT ISSUES:**

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

**ВИПУСК 35. ТОМ 8
ISSUE 35. VOLUME 8**

Редактори-упорядники
*Микола Пантюк
Андрій Душиний
Іван Зимомря*

Здано до набору 23.03.2021 р. Підписано до друку 23.04.2021 р.
Гарнітура Times New Roman. Формат 64x84/8.
Друк офсетний. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 32,55. Зам. № 0421/151. Наклад 300 прим.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 2509 від 30.05.2006 р.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1
Телефони: +38 (048) 709 38 69,
+38 (095) 934-48-28, +38 (097) 723-06-08
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.

